

Nuorten metsien hoito lisää energiapuun saatavuutta – metsänomistajat avainroolissa

Suomen metsistä noin kaksi kolmasosaa on yksityisomistuksessa. Kasvava energiapuun tarve ja siihen vastaaminen edellyttää nyt metsänomistajilta aktiivisuutta metsän hoidossa: Etelä-Savossa metsänomistajia kannustetaan vahvasti huolehtimaan etenkin nuorista metsistä. Kunnostamalla nuoria metsiä saadaan lisää energiapuuta liikkeelle. Oikein ajoitettuna energiapuun korjuu ja ensiharvennus sekä turvemaiden tuhkalannoitus parantavat tuntuvasti metsien tuottavuutta. Vaikutukset näkyvät vielä vuosikymmenten päästäkin.

Innovaatio- ja teknologiakeskus Miktech Oy:n koordinoima Biosaimaa-klusteri on ottanut Etelä-Savossa vahvan roolin energiapuun saatavuuden varmistamiseksi. Lisäksi klusteri panostaa energiatuotannon sivuvirtojen eli ennen kaikkea tuhkan hyödyntämiseen metsien tuottavuuden parantamiseksi. – Tarkoitus on taata sekä metsänomistajien panoksilleen saama tuotto että raaka-aineen saatavuus nyt ja tulevaisuudessa, toteaa Biosaimaan kehityspäällikkö **Mika Muinonen** Miktech Oy:stä.

Etelä-Savossa on runsaasti hoidon tarpeessa olevia nuoria metsiä, esimerkiksi puuston ensiharvennuksia jää paljon tekemättä, kertoo Metsänomistajien liitto Järvi-Suomen aluejohtaja **Hannu Ripatti**. – Kun ensiharvennuksia ei tehdä, puuston kasvu heikkenee ja puut riukuuntuvat. Tämä heikentää metsän tuottavuutta ja viivästyttää arvokkaan tukkipuuvaiheen saavuttamista.

Ripatin mukaan nuorten metsien hoitotarpeita ja käyttömahdollisuuksia ei aina tunneta riittävästi. Tähän vaikuttavat osaltaan metsänomistajien etääntyminen metsistään ja metsänomistajakunnan ikääntyminen: Etelä-Savossa omistajien keski-ikä on Suomen korkeimpia. Metsien hoitoon ei siten itsellä ole kenties mahdollisuuksia eikä taloudellista tarvetta. Hoitorästien purkamiseksi ja energiapuun käytön lisäämiseksi on Etelä-Savossa meneillään useita hankkeita, joissa metsänomistajille jaetaan tietoa mm. ensiharvennuksen merkityksestä, metsänhoidon uusista mahdollisuuksista, hoidolla saavutettavista hyödyistä sekä hoitotoimenpiteisiin saatavilla olevasta tuesta. Omistajia halutaan aktivoida käyttämään ja hoitamaan metsiään.

Välineinä metsänomistajien herättelemisessä käytetään mm. tietoisukuja ja työnäytöksiä, joissa yleisölle esitetään konkreettisesti, kuinka esimerkiksi energiapuun korjuu tai tuhkalannoitus tapahtuu. – Näytöksillä ja tietoisukuilla on saatu lisättyä metsänomistajien tietoisuutta metsän hoidosta ja käytöstä. Metsänhoidon etujen lisäksi on hyvä tietää, mistä saa neuvoja metsänhoitoon liittyviin kysymyksiin sekä apua työhön, jos sitä ei itse pysty tekemään. Esimerkiksi metsänhoitoyhdistykset ovat metsänomistajan apuna, Ripatti kertoo.

Energiapuun saatavuus nousuun

Nuorten metsien hoidolla ja oikein ajoitetuilla ensiharvennuksilla voidaan selvästi parantaa myös energiapuun saatavuutta. Suomen Metsäkeskus kartoittaa Etelä-Savossa nuoria metsiä ja ottaa yhteyttä niiden omistajiin edistääkseen energiapuun tarjontaa. Hakkuutarpeiden kartoittamisessa hyödynnetään verkkopohjaista metsävaratietoa, josta voi löytää sopivia kohteita.

– Energiapuun hankinnan haasteena on puun saatavuus ja korjuukohteiden löytäminen. Ostajat ja hankkijat tarvitsevat tietoa kohteista, jotta logistiikka saadaan toimivaksi. Kun kohteita saadaan tarjolle, hankinta voidaan keskittää seudulle, jossa energiapuulle on kysyntää, selvittää bioenergia-asiantuntija **Kyösti Turkia** Suomen Metsäkeskuksesta. – Kun löydämme sopivat kohteet, otamme yhteyttä metsänomistajiin. Jaamme heille tietoa energiapuusta, sen markkinoista ja metsänhoidollisista vaikutuksista.

Eryteisesti nuorissa metsissä on valtavasti lisäpotentiaalia energiapuun saantiin. – Yli puolet hakkeesta tulee nuorten metsien harvennuksesta. Jos kysyntää riittää, ensiharvennusten määrä voitaisiin jopa tuplata. Kun käyttöä nostetaan ja nuoria metsiä hoidetaan kannattavasti, niiden tuotto paranee. Hakkuutulot eivät itsessään motivoi riittävästi metsänomistajia, mutta puuston kasvun paraneminen ja puiden järeytyminen tuo heille myös arvokasvua. Harvennushakkuiden viivästyminen puolestaan merkitsee kasvutappiota.

Energiapuun korjuuseen ja metsien terveyslannoitukseen voi saada tukea Kestävän metsätalouden rahoituksesta. – Energiapuun korjuuseen on Etelä-Savon alueella varattu tälle vuodelle 1,4 miljoonaa euroa, josta vasta noin kolmasosa on käytetty, kertoo Turkia. – Tukirakenne on pian muuttumassa. Jatkossa EU ei hyväksy korjuun tukemista metsäpäässä, vaan valmisteilla oleva pienpuun energiatuki siirtäisi tuen voimalaitoksille. Hoitohakkuita ja harvennuksia kannattaisikin tehdä nyt, kun niihin on saatavilla tukea.

Tällä hetkellä energiapuun saatavuus ja tarjonta kohtaavat Etelä-Savossa tällä hetkellä melko hyvin, kertoo voimalaitosjohtaja **Timo Leppänen** Etelä-Savon Energialta. – Energiapuun tarve kasvaa meillä kuitenkin huomattavasti, kun muutamme toisen kattiloistamme puukattilaksi lokamarraskuun vaihteessa. Energiapuun tarve nousee silloin noin 300 tuhannella irtokuutiometrillä. Tukikäytäntöihin tulevat muutokset vaikuttavat myös saatavuuteen, ja saattavat vähentää tarjontaa. Koko toimialan kannattavuuteen olisikin kiinnitettävä huomiota, jotta saatavuus varmistetaan myös tulevaisuudessa.

Tuhka palautuu turvemaille tuottamaan

Kun energiapuun ja metsäenergian käyttö lisääntyy, voimalaitoksissa syntyvä tuhka avaa edelleen uusia mahdollisuuksia metsänhoitoon. – Voimalaitostuhkat on tähän saakka pitkälti käsitelty jätteenä. Tuhka on kuitenkin suoraan käyttökelpoista turvemaiden lannoitteeksi, kertoo tutkimuspäällikkö **Kati Kontinen** Mikkelin ammattikorkeakoulun metsätalouden laitokselta. Kontinen on mukana hankkeessa, jossa tehdään tuhkalannoitusta tutuksi metsänomistajille.

– Etelä-Savon metsistä kohtuullisen pieni osuus on suometsää. Niiden hoitoon ei ole paljonkaan panostettu, kun puuta on riittänyt muuallakin hakattavaksi. Tuhkalannoituksella turvemaan metsien tuottoa voidaan kuitenkin parantaa varovaisestikin arvioiden noin 20 %, Kontinen kertoo.

Tuhkalannoittaminen peittoaa kemialliset lannoitteet niin kustannuksissa kuin tuloksissa. Tuhkalla lannoittaminen on edullisempaa, ja vaikutus kestää pitkään: jopa 25–40 vuotta, kun kemiallisten lannoitteiden kohdalla puhutaan noin kymmenestä vuodesta. – Tuhkalannoite on hyvin hidasliukoinen. Ravinteita vapautuu hitaasti, ja kasvun lisäys voi jopa tuplata sen puumäärän, mitä ilman lannoitusta saataisiin. Tämä edellyttää, että kohde on oikein valittu: liian karuille kohteille tuhkalannoitusta ei kannata tehdä.

Tuhkalannoitusta ja sen etuja on esitelty metsänomistajille tuhkalannoitusnäytöksissä, joihin metsänomistajia onkin saatu hyvin paikalle. – Metsänomistajat kaipaavat tietoa siitä, kuinka lannoitushanke lähtee liikkeelle. On hyvä tietää, keneen voi ottaa yhteyttä, mitkä metsäorganisaatiot ovat apuna ja mitä lannoittaminen maksaa. Yksittäisen metsänomistajan näkökulmasta kyse on siitä, että kuinka metsän saa hyvin tuottamaan. Laajemmassa yhteydessä kyseessä on kiertokulku: metsästä otettu vihreä bioenergia voidaan palauttaa lannoitteena takaisin, lisäämään uutta kasvua.

Lisätietoja:

Mika Muinonen, 0440 361 604, mika.muinonen@miktech.fi

Miktech Oy on innovaatio- ja teknologiakeskus, joka edistää tutkimustoiminnan ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä keskittyen uuden teknologian synnyttämiseen ja käyttöönottoon sekä teknologiayhtiöiden toiminnan kehittämiseen. Miktechillä on keskeinen rooli alueen kehittämistyössä, sillä Miktech koordinoi Mikkelin kaupungin kehittämisstrategian mukaisia kehityshankkeita teknologian saralla.

Bioenergian käytön edistäminen on Mikkelin seudun elinkeinopolitiikan kehittämisen kärkihanke, jonka toimintaa toteuttaa Miktech Oy:n koordinoima Biosaimaa-klusteri. Klusteri on osa Mikkelin seudun Osaamiskeskuksen toimintaa, ja sen toimijoina on seudun yrityksiä, tutkimuslaitoksia, rahoittajia ja viranomaistahoja. Biosaimaan yhtenä tavoitteena on metsään perustuvan bioenergian tuotannon lisääminen. Biosaimaa-klusterin koordinointia rahoittaa Työ- ja elinkeinoministeriö. Rahoituksen myöntänyt viranomainen on Etelä-Savon maakuntaliitto.